

Výroční zpráva 2009

Pavel Vonička, Liberec

Jizersko-ještědský horský spolek

Jizersko-ještědský horský spolek se sídlem v Liberci (JJHS) byl založen v roce 1996. Sdružuje členy se zájmem o přírodu, historii a kulturní tradice Jizerských hor a Ještědského hřbetu. V posledních letech JJHS rozšířil svoji působnost prakticky na celé území Libereckého kraje. Je otevřeným občanským sdružením, přijímajícím své členy bez ohledu na věk či státní občanství. Mezi jednotlivými členskými schůzemi je činnost JJHS řízena výborem voleným na dvouleté období.

Jizersko-ještědský horský spolek provozuje své webové stránky na adrese:
www.horskyspolek.cz.

Je možné zde nalézt informace o činnosti JJHS včetně mnoha fotografií.

Ochrana přírody

Svoji činnost zaměřujeme především na práci v terénu, na péči o chráněná území v Jizerských horách, na Ještědském hřbetu, v Českém ráji, Lužických horách, na Frýdlantsku i Českolipsku. Vyznačujeme hranice rezervací, kosíme horské louky se vzácnými druhy rostlin, vyřezáváme náletové dřeviny, likvidujeme nepůvodní invazní rostliny, vytváříme nové biotopy pro vodní a mokřadní faunu i flóru, budujeme a udržujeme zařízení k usměrnění pohybu návštěvníků, stavíme oplocenky k ochraně lesních porostů apod. Kromě toho se aktivně zúčastňujeme správních řízení vedených orgány státní správy s možností ovlivnit rozhodování o připravovaných zásazích do přírody a krajiny regionu. Při své činnosti spolupracujeme zejména s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR – Správou CHKO Jizerské hory, Správou CHKO Český ráj, Správou CHKO Lužické hory, Krajským úřadem Libereckého kraje, Lesy České republiky, s. p., s obcemi i nevládními organizacemi v celém Libereckém kraji.

Publikační činnost

Vydáváme populárně naučné publikace věnované různým tématům z oblasti Jizerských hor a Ještědu, které se svým námětovým a estetickým pojetím snaží oslovit všechny vrstvy návštěvníků. Smyslem je posílit v nich vztah k našemu kraji, rozšířit jejich poznatky o kulturním i přírodním bohatství regionu a nenásilnou formou apelovat na nutnost ochrany tohoto dědictví.

Od roku 2003 vydáváme také ročenky Jizersko-ještědského horského spolku, které obsahují nejen informace o činnosti JJHS, ale také mnoho zajímavých tematických článků z Jizerských hor, Ještědu i dalších oblastí Libereckého kraje.

Osvětová a propagační činnost

Budujeme a opravujeme naučné stezky a vytváříme informační tabule k chráněným územím, které přímo v terénu seznamují návštěvníky s přírodními a historickými zajímavostmi jednotlivých území. Zabýváme se hlubším poznáním významných lokalit

z pohledu historického, kulturního nebo přírodovědného. Organizujeme výlety a vlastní vědné exkurze, seznamujeme se s méně známými a navštěvovanými místy s cílem vytvářet a pěstovat vztah k historii i současnosti regionu, jeho kulturním tradicím a hodnotám. Současně provádíme rekonstrukce a údržbu vyhlídkových míst v Jizerských horách a okolí.

Organizujeme různé akce pro veřejnost spojené se sportovně-turistickými výkony i kulturními pořady v přírodě nebo na nich spolupracujeme. Jedná se např. o Soutěž stovkařů, Slavnosti Ještědu, Slavnosti slunovratu aj.

Pozemkový spolek

Pozemkový spolek pro přírodu a památky severovýchodních Čech, původně nazvaný Severák, byl založen v roce 2000 jako jedna ze sekcí Jizersko-ještědského horského spolku. V červnu 2001 získal do pronájmu první pozemek na Václavíkově Studánce a v dubnu 2002 byl akreditován ÚVR ČSOP a zařadil se tak mezi oficiálně uznávané pozemkové spolky v ČR. Hlavním posláním pozemkového spolku JJHS je přímá ochrana vybraných lokalit s významnou přírodní či kulturně historickou hodnotou. Tato ochrana je prováděna nejprve nabytím vlastnických nebo jiných věcných práv ke zvoleným nemovitostem (dlouhodobý pronájem) a následnou odpovídající péčí o ně.

Tradice horského spolku

Roku 1884 byl z popudu továrníka a zároveň milovníka hor a propagátora turistiky Adolfa Hoffmanna v Liberci založen Německý horský spolek pro Ještědské a Jizerské hory (DGV). Postupně se rozrostl v obrovskou organizaci s 8 000 členy ve 25 odborech. Již brzy po založení se z něj stalo velice prestižní sdružení, jehož členy byli i přední liberečtí továrníci a významné osobnosti politického i kulturního života.

Díky dobrému finančnímu zázemí mohl DGV pěstovat celou řadu aktivit: značil v horách první turistické stezky, vydával mapy a průvodce, stavěl rozhledny a horské chaty. Od roku 1891 vydával obsáhlé ročenky, sloužící dodnes jako cenný zdroj informací o Liberecku. Pravděpodobně největším počinem DGV byla stavba ještědského hotelu, dokončeného roku 1907 (shořel roku 1963).

Náš Jizersko-ještědský horský spolek je moderní organizací, která chce navazovat na dobré tradice DGV, přitom se však jasně distancuje od jeho směřování po roce 1938.

Členská základna a struktura občanského sdružení

Počet členů a jeho změny

V roce 2009 bylo přijato 25 nových členů, 16 členům členství zaniklo z důvodu dlouhodobého neplacení členských příspěvků. JJHS měl k 31. 12. 2009 celkem 322 členů.

Výbor JJHS

V roce 2009 pracoval výbor JJHS v následujícím složení:

Ing. Pavel Vonička – předseda	– pavel.vonicka@muzeumlb.cz
(projekty, informační tabule, distribuce publikací, zpravodaj)	
Milan Drahoňovský	– milan@photo-bank.cz
(fotodokumentace, společenské akce)	

Lukáš Hampl – do 30. 9. 2009 – *lukas.liberec@seznam.cz*
Stanislav Linda – *linda@elitronic.cz*
(ekonomicko-provozní činnosti, spolupráce s podnikatelskou sférou)
Jan Pikous – do 4. 4. 2009 – *horskyspolek@volny.cz*
Petr Polda – *ferdys.polda@tiscali.cz*
(grafická příprava ročenky, propagačních materiálů, informačních tabulí apod., společenské akce)
Ing. Martin Rejlek – hospodář – *martin.rejlek@post.cz*
Ing. Pavel Schneider – zapisovatel – *pschneider@centrum.cz*
(zpravodaj, internet, tiskové zprávy, kulturní a sportovní akce)
Otokar Simm – předseda redakční rady – *o.simm@seznam.cz*
(publikační činnost, redakce ročenek)
Leoš Vašina – místopředseda – *horskyspolek@volny.cz*
(projekty, granty, zakázky, jednání s investory i subdodavateli, terénní práce, výlety aj.)

Revizní komise

Ing. Rudolf Černý – předseda
MUDr. Tomáš Klimovič
Milada Škodová

Zaměstnanci

Leoš Vašina – vedoucí kanceláře
Dana Nechvílová – účetnictví, administrativa
Tomáš Trejbal – práce v terénu

Činnost Jizersko-ještědského horského spolku v roce 2009

Realizace praktických opatření v ochraně přírody a krajiny Revitalizace rašeliniště Klugeho louka

Rašeliniště mají v krajině jedinečnou a nezastupitelnou roli jako zásobárna vody. V deštivých obdobích dokáží zadržovat obrovské množství vody a v obdobích sucha se tak stávají významným zdrojem vláhy.

Od druhé poloviny 19. století probíhalo v Jizerských horách velkoplošné odvodňování vrchovišť i podmáčených lesů. Změny přirozených hydrologických poměrů mají na vrchoviště zničující dopad, odvodnění vede k poklesu hladiny vody, provzdušnění a zvýšenému rozkladu především svrchních vrstev rašeliny. Degradace probíhá zpočátku nenápadně, postupně však hladina vody klesá hlouběji a prodlužuje se doba provzdušnění a prosychání vrchoviště, což má za následek změny v pokryvnosti a složení mechového i bylinného patra. Dochází k expanzi suchomilnějších druhů (bezkollec modrý, metlička křivolaká, vřes obecný, brusnice borůvka a brusinka) a dřevin.

Klugeho louka je jedním z vrchovišť v Národní přírodní rezervaci Rašeliniště Jizerky, které je zajímavé především svou flórou. Roste zde velké množství chráněných a vzácných rostlin (blatnice bahenní, rosnatka okrouhlolistá, šicha černá, kyhanka sivolistá, klikva bahenní, suchopýrek trsnatý, ostřice chudokvětá, vřesovec čtyřřadý), které byly dlouhodobým odvodněním ohroženy.

Po absolvování exkurze v Národním parku Šumava, kde revitalizace úspěšně probíhá již několik let, započal JJHS v září roku 2009 s revitalizací rašelinišť v CHKO Jizerské hory. Jako první přišla na řadu právě zmiňovaná Klugeho louka, která je součástí NPR Rašeliniště Jizerky. Revitalizaci předcházelo několikaleté hydrologické a botanické sledování lokality odborníky a vypracování podrobného projektu, v jehož rámci JJHS řešil tři meliorační rýhy s celkem 47 vodorovnými přehrádkami.

Revitalizace spočívá v přehrazování melioračních rýh dřevěnými (smrkovými) přehrádkami, které mohou být vodorovné nebo svislé, v závislosti na profilu meliorační rýhy.

Na Klugeho louce JJHS použil k přehrazování rýh vodorovný typ přehrádek. Vodorovnou přehrádku tvoří dvě řady prken opřené o zaberaněné kůly. Prkna jsou skládána tak, aby se spáry překrývaly, a pro zamezení průsaku je mezi ně vložena geotextilie. V hraně přehrádky je vyfrézovaný přeliv pro odtok vody a udržování stálé hladiny. Kvůli zamezení vymílání dna pod přehrádkou je pod otvor šikmo vsazeno prkno, které rozděljuje proud vody.

Po naplnění přehrádek vodou, k čemuž došlo v závislosti na srážkách a množství vody protékající rýhou, se přibližně po týdnu postupně vyrovnala hladina vody ve vrchovišti a zabránilo se jeho dalšímu vysychání.

Finanční zajištění akce bylo umožněno díky AOPK – Správě CHKO Jizerské hory z Programu péče o krajinu.

Tůň pro obojživelníky v Záskaří

Jizersko-ještědský horský spolek vybudoval v průběhu října na pozemku v katastrálním území Záskaří dvě tůň pro obojživelníky a další vodní živočichy. Pozemek ve vlastnictví města Hodkovice nad Mohelkou, tvořený svahem s prameništěm, byl velmi zarostlý náletovými dřevinami (vrba, javor, jasan) a stávající vodní nádrž na pozemku byla zanesená sedimenty, zarostlá a neplnila již tak svůj původní účel. Pro mokřadní živočichy byla tato plocha neatraktivní a druhová diverzita zde byla velice nízká.

Na místě této bývalé nádrže byla vyhloubena tůň přibližně kruhového půdorysu o průměru cca 10 m. Druhá tůň, přibližně elipsového tvaru, byla vybudována několik metrů vedle této původní nádrže. Na pozemku byly vyřezány náletové dřeviny a pokáceno několik stromů.

V nejbližším okolí lokality se vyskytují tři druhy obojživelníků: skokan hnědý, ropucha obecná a čolek horský. Kromě skokana hnědého patří oba zbývající druhy ke zvláště chráněným. Vytvořením tůní budou těmto živočichům nabídnuta vhodná místa k rozmnožování. Tyto vodní plochy poslouží zároveň jako biotop mnohým bezobratlým živočichům, vázaným na vodní či mokřadní prostředí. Jde zejména o vážky, vodní a mokřadní brouky, ploštice a další skupiny. Přítomnost nové vodní hladiny přiláká ke hnízdění i ptačí druhy a dále bude sloužit i jako napajedlo pro zvěř.

Akce byla financována ze zdrojů ministerstva životního prostředí – z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšení dochovaného přírodního a krajinného prostředí administrovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR.

Tůň je prostá zemní nádrž vytvořená hloubením do země a je naplňována samovolně podzemní či povrchovou vodou podle konkrétních hydrologických a hydrogeologických podmínek. Oproti klasickým vodním nádržím jsou tůně podstatně jednodušší a levnější.

JJHS vybudoval obdobné tůně již v předcházejícím roce v Černousích na Frýdlantsku. I v příštích letech plánuje v této přírodě prospěšné činnosti pokračovat.

Úklid v ochranném pásmu NPR Jizerskohorské bučiny

V sobotu 18. července ráno se v Oldřichovském sedle sešlo 20 dobrovolníků z Jizersko-ještědského horského spolku s cílem uklidit odpadky podél silnice vedoucí z Oldřichova v Hájích do Raspenavy. Tato silnice prochází ochranným pásmem Národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny a v jejím blízkém okolí se bohužel nachází poměrně značné množství odpadků. Dobrovolníci sbírali odpadky v bezprostřední blízkosti silnice ve vzdálenosti přibližně 50 m od hrany komunikace do jutových a plastových pytlů a ty pak byly svázeny na určené místo v Oldřichovském sedle.

Naprostou většinu sesbíraného odpadu tvořily různé obaly od svačin, PET láhve, plechovky od piva a dalších nápojů, láhve od alkoholu, igelitové pytlíky atp. Mezi největší znečišťovatele bezpochyby patří kuřáci, jelikož krabičky od cigaret tvořily velmi významný podíl mezi nasbíranými odpadky. Obalů od jídel od McDonalda a KFC bylo posbíráno také obdivuhodně velké množství. Pod strmými srázy silnice však leželo také několik pneumatik. Mezi nejkurióznější nálezy patřily například části dámského spodního prádla, kreditní karta, skleněné oko, dvoukolový přívesný vozík atd. Jak se tyto věci do lesa dostaly, se lze opravdu jenom domýšlet...

Přestože tuto lokalitu čistil naposledy JJHS v květnu loňského roku, bylo zde opět nasbíráno nezanedbatelné množství odpadků. Akce byla podpořena Správou CHKO Jizerské hory a společností Termizo, a. s., Liberec.

JJHS pořádá i další obdobné úklidové akce, např. na konci dubna uklízeli dobrovolníci již popáté v řadě území Přírodní rezervace Meandry Smědé na Frýdlantsku.

Tradiční brigáda v Českém ráji

Také v roce 2009 proběhla již tradiční podzimní brigáda v Českém ráji. Od pátku 13. do úterý 17. listopadu jsme prováděli údržbu značení maloplošných chráněných území. Stejně jako v minulých letech jsme se ubytovali v autokempu v Sedmihorkách, který má strategickou polohu. Odtud jsme každé ráno vyráželi na několik kilometrů dlouhou procházku. Zlézali jsme strže a skály, přeskakovali padlé kmeny a keře ostružin v nejkrásnějších místech zdejších rezervací. Přírodní rezervace Podtrosecká údolí a Příhrazské skály se na svých hranicích pyšní novým pruhovým značením. Ošetření v podobě vyřezání náletu a instalace nového informačního panelu se dostalo i památnému stromu. Bosenskou lípu pod hradem Valečov si tak znovu můžeme prohlédnout v celé její kráse.

Další managementové práce provedené JJHS v roce 2009

- obnova značení NPR Jizerskohorské bučiny (Frýdlantské cimbuří),
- stavba oplocenky v biocentru Dlouhý kopec,
- oprava části naučné stezky *Tři iseriny* - vybudování chodníku poblíž soutoku Jizerky s Jizerou,
- výroba a instalace informačních tabulí pro Jizerskou oblast tmavé oblohy;
- umístění infotabule v PP Provodínské kameny,
- doplnění značení PP Pod Smrkem, PP Klečoviště na Smrku, PR Ptačí kupy a NPP Čertova zeď,
- obnova zábradlí u odpočinkového místa u Čertovy tůně v PR Jedlový důl,
- likvidace invazních rostlin v PR Meandry Smědé,
- čištění PR Meandry Smědé,
- oprava značení památných stromů v CHKO Jizerské hory,
- opravy a doplnění značení hranice CHKO Český ráj a památných stromů na území CHKO Český ráj,
- označení památných stromů a významných krajinných prvků na území

Magistrátu města Liberce,

- vybudování naučné stezky v Nové Vsi nad Nisou,
- likvidace invazních rostlin na území CHKO Jizerské hory,
- sekání luk v PR Bukovec, PP Tichá říčka, PP Fojtecký mokřad, na lokalitách v Bílém Potoce a Václavíkově studánce,
- opravy oplocenek u Krásné Maří a u Nosu,
- instalace infotabulí u smluvně chráněného území Janovické rybníky,
- výroba a umístění informačních panelů Sněžné věžičky v PR Černá hora,
- obnova značení NPP Zlatý vrch, PR Klíč, NPR Jezevčí vrch, PP Kytlice, PR Studený vrch a PR Vápenky v CHKO Lužické hory,
- výroba a umístění infotabule pro PR Meandry Smědé a PP Dutý kámen.

Publikační činnost

Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku 2008

Koncem března 2009 vyšla Ročenka Jizersko-ještědského horského spolku 2008, v pořadí sedmá. JJHS se tak snaží navázat na dnes již legendární ročenky vydávané Německým horským spolkem pro Ještědské a Jizerské hory (DGV). Vydávání této ročenky skončilo se zánikem DGV ve čtyřicátých letech minulého století. JJHS se v roce 2002 rozhodl tuto tradici obnovit a v březnu 2003 vydal svou první ročenku.

V ročence lze kromě Výroční zprávy JJHS za rok 2008 nalézt i zajímavý rozhovor s čestným členem JJHS Siegfriedem Weissem nebo vzpomínky Miloslava Nevrlého na svérázného obyvatele Jizerky a světoběžníka Gustava Ginzela, který nás opustil koncem roku 2008. Průběh oslav ke 40 letům trvání CHKO Jizerské hory shrnula ve svém příspěvku Blažena Hušková, zajímavý článek o hledání pravého pramene Jizery napsal Stanislav Zajíc, o historii Tabulového kamene na Smrku Karel Nádeník.

Markéta Lhotová společně s Otokarem Simmem připomněli osobnost Adolfa Gahlera, který se zapsal do dějin jizerskohorského horolezectví i jako fotograf. Neobvyklý životní příběh manželů Prachtelových, patřících k legendám jizerskohorského horolezectví, zachytil Pavel D. Vinklát. Poněkud z jiného soudku je článek Jakuba Šreka o opuštěných kamenolomech v Jizerských horách. Pestrost témat ročenky 2008 dokresluje vyprávění Svatopluka Koudely o Josefu Maturovi, faráři ze Světlé v Podještědí, který zde působí již více než padesát let. To vše doplňuje řada dalších neméně zajímavých příspěvků.

Kulturní a společenské akce

Tradiční ples JJHS

Sál restaurace U Košků hostil v pátek 27. února 2009 tradiční ples Jizersko-ještědského horského spolku. K tanci a poslechu opět hrála skvělá country skupina Sešlost. Tentokrát se podařilo zaplnit sál téměř do posledního místečka. Taneční parket se s prvními tóny country muziky slušně zaplnil a tak tomu bylo vlastně po celý večer. V deset hodin byla vyhlášena bohatá tombola, vrcholem bylo půlnoční losování nevýherních losů, kde hlavní cenou byl soudek piva od pivovaru Konrad.

Slavnosti slunovratu

V sobotu dne 20. června 2009 se na místě bývalého lesního divadla u vyhlídky Martinská stěna v Liberci – Kateřinkách konalo další představení nazvané Slavnosti slunovratu. Akci organizoval Jizersko-ještědský horský spolek, který zde podobné slavnosti pořádá od roku 2004.

Na Slavnostech slunovratu si nejprve mohli nejmenší návštěvníci projít pohádkový les, který pro ně připravil Turistický oddíl Kletr, a poté mohli sledovat divadlo Rolnička, které jim předvedlo Dračí pohádku. Následně vystoupila liberecká bluesová kapela Pohromadě na přehradě. Původně ohlášená skupina Namodro bohužel vzhledem k nemoci nevystoupila.

Vstup pro všechny byl již tradičně zdarma, jelikož akce byla finančně podpořena z Kulturního fondu statutárního města Liberec. Zúčastnily se jí téměř dvě stovky návštěvníků a setkala se s velkým ohlasem malých i velkých návštěvníků.

Vyhlídku Martinská stěna se nachází v bukových lesích na strmých svazích nad údolím Černé Nisy v Liberci – Kateřinkách. V roce 2004 vyhlídku JJHS kompletně zrekonstruoval a osadil nové kované zábradlí, aby vyhlídka opět bezpečně sloužila návštěvníkům.

Od roku 1926 se pod vyhlídkou nacházelo lesní divadlo, které však zaniklo s příchodem druhé světové války. Ve druhé polovině osmdesátých let minulého století byla tradice lesních představení na několik sezon obnovena, místo však zůstalo opět pusté až do roku 2004, kdy se JJHS rozhodl oživit zaniklou lesní scénu a alespoň jednou ročně tu uspořádat představení pro diváky.

Soutěž stovkařů – Stovkařská olympiáda

V sobotu dne 11. 7. 2009 pořádal Jizersko-ještědský horský spolek již sedmý ročník Stovkařské olympiády v rámci akce Oslava Ještědu 2009. Olympiáda se skládá ze dvou základních soutěží – závodů ve vynášení sudů piva na Ještěd a soutěže Výstup na Mt. Everest. Podrobné informace o průběhu soutěží i umístění jednotlivých borců najdete v samostatném článku Pavla Schneidera v této ročence.

Děkujeme všem členům a příznivcům spolku za podporu spolkových aktivit, zvláště pak těm, kteří se aktivně účastní akcí pořádaných spolkem.

Za finanční i morální podporu a spolupráci v roce 2009 děkujeme dále uvedeným organizacím a jednotlivcům:

Adrenalin centrum Liberec ♣ Pavel Akrman – Epicentrum ♣ Auto Enge, a. s. ♣ Elitronic, s. r. o. ♣ Envigea, s. r. o. ♣ Feromax, a. s. ♣ Feron, a. s. ♣ Petr Fouqué ♣ GRAPHIS DTP studio, s. r. o. ♣ Jablotron, s. r. o. ♣ Ještěd, s. r. o. ♣ Jizerské pekárny, s. r. o. ♣ Jonsdorfer Gebirgsverein 1880 e. V. ♣ Kalendář Liberecka, spol. s r. o. ♣ KNORR-BREMSE, systémy pro užitková vozidla ČR, s. r. o. ♣ Kosmetika Bohemia ♣ Lesy ČR, s. p. ♣ Liberecký kraj ♣ Likto, s. r. o. ♣ MEDIABOX, spol. s r. o. ♣ Nadace Preciosa ♣ Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor ♣ NOWACO Czech Republic, s. r. o. ♣ Pivovar Hols Vratislavice POBOZAM, s. r. o. ♣ RIA Reality, a. s. ♣ Řeznictví a uzenářství Klouček, Raspenava ♣ S A T O N Liberec, spol. s r. o. ♣ Severochema, družstvo pro chemickou výrobu, Liberec ♣ SIAL architekti a inženýři, spol. s r. o. ♣ Správa CHKO Český ráj ♣ Správa CHKO Jizerské hory ♣ Statutární město Liberec ♣ Tarmac CZ, a. s. ♣ Termizo, a. s. ♣ Tiskárna Geoprint ♣ Zoologická zahrada Liberec

Kontakty

Jizersko-ještědský horský spolek, občanské sdružení

IČ: 65100352

DIČ: CZ65100352

Sídlo: Nerudovo náměstí 108/1, 460 01 Liberec 1

tel.: 485 109 717

e-mail: horskyspolek@volny.cz, URL: www.horskyspolek.cz

Bankovní spojení: GE Money Bank, pobočka Liberec, č. ú.: 89904-574/0600